

OFIDIS I DERROTES
Isidor Cònsul

Lluís Urpinell, Tractat d'Ofiologia. Pòrtic de Josep Palau i Fabre. Epíleg de Julià Guillamon. Edicions Proa. Barcelona, 1995.

Com el riu que es perd entre paratges calcaris de porositat trencadissa, el poeta Lluís Urpinell va desaparèixer, anys enrere, entre capes freàtiques i fins a les argiles impermeables del subsol. A la superfície, i a poques passes del clot d'aiguallut que l'havia xuclat, s'hi arrengherava una singular trajectòria en tres llibres (Exili forçós al Walhalla, 1976, Lerwick, 1981 i March/Arthur, 1985) i una actitud de militància poètica dispersada en un caos de revistes, projectes i papers diversos, com aquell singular cop de geni de les estovalles poètiques. Ara, acabada la singladura pels deserts del subsol, Garona que retorna a la superfície de la llum, acaba de publicar Tractat d'Ofiologia, que presenta falcat per una breu alquímia-pòrtic de Josep Palau i Fabre i un convincent estudi en forma d'epíleg de Julià Guillamon.

REPTILS BREUS, OFIDIS SINUOSOS

Aquest conglomerat de fons i forma en què es converteix el manual ofiüc de Lluís Urpinell és, sobretot, una aposta pel poema breu, el traç sinuós i un contingut de duresa. L'opció formal del volum es mou, bàsicament, entre epigrames de tradició llatina, tankes i haikús d'estirp japonesa i alguna insinuació cal.ligramàtica. Per contra, els poemes de mida convencional no arriben a la mitja dotzena i es perden, solitaris, en el bosc d'un índex amb seixanta-quatre títols. Es tracta, doncs, d'una aposta per la concisió i la concentració poètiques, i per un rigor de contenció que fins martiritza, si cal, els canons lèxics i sintàctics del

vers.

Poemes breus en la forma, però sinuosos pel moviment de fons que executen sovint, sobretot en els parèntesis en negreta i cursiva que tanquen bona part de les sentències vivencials transformades en poesia. Però també ho són, de sinuosos, pel gruix retòric, per la complexitat semàntica i pel gir metafòric de les serps que comencen a passejar-s'hi des del mateix títol del tractat. A estones, les pàgines del volum son terraris vivents i s'omplen amb una feram de cobres, colobres, cròtals, ofidis i rèptils diversos. Com si es tractés de la translació metafòrica de Medusa -i el seu cap bellugadís, cobert de serps- a l'obrador retòric del poeta.

PAISATGES DE LA DERROTA

Aquestes sinuositats encabides en formes epigramàtiques apuntalen les dues primeres virtuts del volum. La tercera neix de la duresa conceptual de la pròpia poesia i de l'escriptura cantelluda i incisiva que l'agombola. Per un costat, Urpinell trenca la cal.ligrafia convencional del vers i sovint el presenta separant-ne les síl.labes -cada síl.laba, un vers. Multiplica així la dificultat de la lectura i fa rodar de pàgina en pàgina poemes que tot just tenen vint-i-cinc, trenta o quaranta síl.labes. Ho veig un joc més aviat destraler i no sé, si un toc ecologista li hauria de fer veure que el paper, com l'aigua, és un bé escàs i cada cop més car. Tan car com les meuques que treuen el nas pels prostíbuls del recull.

De tota manera, la violència del vers falsament monosil.làbic és només una estratègia formal (d'efecte tallant, sincopat i disharmònic) que serveix per embolicar i servir amb més coherència estètica el cor mineral dels poemes. Des d'aquesta perspectiva, el llibre esdevé un tarterar contundent on tankes, haikús i epigrames volen ser cantelluts **rollings**

stones per dir-ho amb lèxic de modernitat.

Tot i això, l'autèntica aspror del recull es nodreix d'una poètica de derrotes davant del combat amb el món i la vida. Derrotes que es barregen amb mala bava ofídica i actituds d'esmena a la totalitat. Un poema avisa que l'autor ja no canta si no és la cançò de l'enfadós. I un haikú posterior remarca que Las del lament / i fart d'Onan i Dant, / faig rims dels crims. Són crims menors, però, de tirada goliardesca i geografies prostibulàries, barres de bar, ambients de taverna i odes al tabac. Morts petites i paradoxals que, tanmateix, no acaben de matar. Al poeta més aviat l'ajuden a viure. A malviure, si més no. Com també l'ajuden les ombres de la literatura que li permeten construir miralls a mida i abillar-se d'artista en el sentit "maudit" del terme: un delinqüent defés, o bé un dement permès.

No n'hi ha més.

El Lluís Urpinell que, com el Garona a Güell del Jueu retorna a la superfície del poema, és un escriptor potser més pla i senzill que no pas el poeta de les complicitats de March/Arthur. Però també és més sincer i el lector s'adona que no deixa mai de sucra la ploma en l'obscur tinter del cor.

Isidor Cònsul